

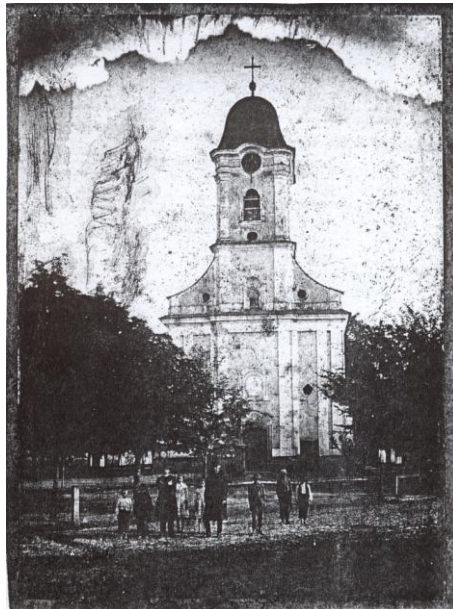
SZENT KERESZT RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM

[Litke, Dózsa út; Hrsz.: 776]

A település templomát már a középkorban említik. Az 1688. évi egyházlátogatáskor ugyan romokban hevert, de az 1713-as Canonica Vizitáció a templom festett, kazettás famenyezetét, régi oltárképet és szobrokat említ. 1755-ben a kőből épült templom ismét romos, van három oltára és nyolc fagyertyatartója.

A jelenlegi, középkori alapfalakon álló, barokk stílusú templomot 1766-ban a Koháry család építtette. Hosszú, magas, egyhajós, homlokzattornyos, dél-kelet – észak-nyugati tájolású. A templom északi, hármastagolású főhomlokzatát lizénák, medalionok, egyszerű, ívelt oromfalak, szoborfülke díszíti. Itt látható a Koháry család védőszentjének, Nepomuki Szent Jánosnak a XVIII. századból származó kőszobra. Az öv- és órapárkányos torony négy oldalán egy-egy záróköves ablak látható. A toronyóra szerkezete ép, felújítás után beüzemelhető.

A harang alakú toronysisak bádoggal fedett.

A feljegyzések szerint 1713-ban, a még épségben lévő templom tornyában egy harang volt, 1731-ben kettő, és valahol a faluban (esetleg haranglábon) még egy.

1861-ben háromról tudunk. Az első világháború idején elvittek kettőt.

A litkei hívek közadományából 1925-ben vásároltak új harangot, amelyet Walser Ferenc öntött Budapesten: 64 cm átmérőjű. Felirata: „*Szentséges szívedbe ajánljuk községünket*”.

Szintén 1925-ből való a fenti mester által öntött, 54 cm átmérőjű harang. Felirata: „*Égi nagy pátronánk, könyörögj érettünk*”. Ez a harang 1952 óta repedt volt, 1978-ban, az akkori plébános, Ignác Géza újraöntette Gombos Lajos orbottyáni harangöntő mesterrel.

A község nagyharangját, a 105 cm átmérőjűt 1929-ben Slezák László mester öntötte Budapesten egy litkei család adományaként. Felirata: „*Krisztus Királyunk könyörülj a te szegény, szenvedő magyar népeden*”. Ezt a harangot nem vihették el a második világháború idején, mert a család be tudta mutatni a számlát. Helyette elvitték azt, ami az első világháborúból megmaradt.

A templom főbejárata egyenes-záródású kőkerettel készült. Felette a 2015-ben végzett felújítási munkálatokig nagyméretű medalion volt látható. A munkálatok közben derült ki, hogy ott eredetileg egy ablak volt, ezt visszaállították.

A főbejárat előtt egy kereszt áll.

A keleti oldalon, a barokk kapu felett az első világháborúban hősihalált halt harminchat litkei férfi neve olvasható, az 1926-ban, Keviczky Hugó budapesti szobrászművész által készített vörösmárvány emléktáblán: „Litke község hazafias kegyelettel örökíti meg márványba vésve azon hős fiainak dicső emlékét, akik az 1914-1918. évi világháborúban a hazáért veszítették életüket”.

A nevek után a megemlékező szöveg: „A kiontott vér nyomán fakadjon áldás és feltámadás Szent István birodalmára”. Az emléktáblát 1926. augusztus 20-án, Szent István ünnepén Fejér Miklós, az akkori litkei plébános avatta fel.

A templom belseje finom kiképzésű, jellegzetes kegyúri képet mutat. Egyhajós, a hajó oldalfalában, lizénák között 5-5 barokk keretű, félköríves záródású ablak látható mindkét oldalon. Hajója négyszakaszos, ötödik a karzat. Ez két erőteljes pilléren nyugszik lent és fent háromnyílású árkáddal, a földéig felnyúló fallal. A belső teret csehboltozat fedi.

Szentélye nyolcszögletes, falához sekrestye kapcsolódik, benne barokk sekrestyeszekrény.

A szentély oldalívvvel elkülönül a hajótól.

Berendezése: főoltár, mellékoltár, szószékoltár.

A XVIII. századból származó főoltár rokokó stílusú. Az oltáron két térdelő angyal, s a gyertyatartókat tartó puttókon kívül a Tabernákulumon a Hétpecsétetes Könyvön Agnus Dei látható.

A főoltároltár mögött mennyezetig érő, rokokó keretben nagyméretű kereszt és barokk oltárkép, amely a templom titulusával, a Szent Kereszttel kapcsolatos eseményeket ábrázol.

A kép baloldalán az Ószövetség története: Isten tüzes kígyókat küldött Mózes népére vándorlásuk negyvenedik esztendejében.

Jobb oldalon a Szent Kereszt megtalálásával kapcsolatos esemény látható.

A templom védőszentjének ünnepe szeptember 14., Szent Kereszt felmagasztalása, ami az egyházközség búcsúnapja is.

Az oltárkép mellett balra és jobbra, konzolokon két-két szobor látható. Eredetileg csak a két nagy faszobor: Szent Ambrús és Szent Ilona állt ott. A két kisebb, szintén faszobor az 1970-es évek végén, az 1980-as évek elején került oda. Addig Szent Péter és Szent Pál, a két apostol szobra a Szent János szószékoltár két oldalán állt. A szószékoltár a katolikus templomokban ritka, a litkein kívül alig néhány rk. templomban található. A festett oltárképen a barokk egyik legnépszerűbb szentje: Nepomuki Szent János; a kép jobb alsó sarkában, a kornak megfelelően vértanúságának színhelyére utaló prágai Károly-híd látható.

A szószék felett színes dombormű: Keresztelő Szent János megkereszteli Jézust. A harmadik oltár, a diadalív jobb oldalán a Szűz Mária oltár. Nagy méretű gipsz szobor, barlangszerű környezetben. Már nem az eredeti, az az idők folyamán tönkrement. Az 1980-as években került sor az oltár átépítésére.

A sekrestye bejárata feletti kép a nagyszombati (Pozsony megye – Trnava – Szlovákia) könnyező Szűzanya-kép másolata. A hagyomány szerint Saskeőy Ferenc tb. kanonok, szentszéki tanácsos (1844-1924) ajándéka, aki 34 évig volt litkei plébános. A község temetőjében nyugszik.

A szentélyben látható még egy fészület a XVIII. századból, amely a szakemberek szerint is értékes népi munka. A Keresztelő-kút felső része még eredeti, ma is használható.

A XVIII. századból való a hajó két oldalán látható, fából készült, tizennégy képből álló sorozat (stációk), amely Krisztus szenvedéstörténetének egyes állomásait mutatja be.

A támpillérek felett fából épített orgonakarzat van. Ismereteink szerint a jelenlegi változat már a harmadik a templom történetében.

Az első orgona barokk stílusú, hátuljátszós volt, a rajeci Ján Pazický építette 1780 körül.

Az új orgonát Fittler Sándor készítette, egy manuális (1/7 m/r), fűjtatóval működött. Az 1936. április 13-i egyházközségi ülésen került átvételre.

Sajnos kb. harminc éve nem használható, felújításra szorul.

A templom boltozatán lévő festett képek az 1961-ben kezdődő felújítás során készültek. A szentélyben a Hét Szentséget, a hajóban Jézus életének eseményeit ábrázolják (1964., Szilágyi János).

A karzat melletti, baloldali második kép érdekessége, hogy a Magvető Jézus háttérében Litke település látható.

A képek egyének és családok pénzbeli adományaiból készültek (egy család – egy kép). Az adományozók neveit teljes bizonyossággal nem sikerült kideríteni, nevük elhallgatását kérték.

A festés során megváltozott a diadalív jelmondata is. Az eredeti szöveg: „Jöjjetek éh hozzám mindnyájan...”. A jelenlegi: „Köszöntünk Szent Kereszt, üdvösségünk záloga”.

A munkálatokat a község akkori plébánosa, Balás Béla irányította (erről tudósít a szentély második ablakában lévő szöveg), aki 1950-tól az 1964-ben bekövetkezett haláláig szolgálta a híveket. A litkei temetőben nyugszik.

A templom szentélye a II. Vatikáni Zsinat (1962-1965) által bevezetett liturgiai reform követelményeinek megfelelően az 1970-es évek végétől az 1980-as évek végéig átalakult.

A régi fényképen látható áldoztatórácsot eltávolították.

A templom főoltárának szerepét a szentély közepén, szabadon álló oltárasztal vette át.

Megváltozott a liturgiai cselekmény súlypontja. Megváltozott a papságnak a megjelent hívőkhöz való viszonya, változott az igehirdetés- és tanítás szelleme. A közösséggel történő együttműködésre helyezte a hangsúlyt.

Megkezdődött a templom belső felújításának második szakasza is. A karzatot kiszélesítették, a padok kicserélésére, a lábazat burkolására is ekkor került sor (ez utóbbi hiba volt, 2015-ben el kellett távolítani). A szobrokat áthelyezték. A főbejárat jobb oldalán, a támpillérek között ún. „oldalkápolna” készült, Fájdalmas Szűz Mária oltár látható. A templom hajójában elhelyeztek egy emléktáblát, melyen a II. világháborúban hősihalált halt 27 litkei katona neve olvasható.

A munkálatokat Ignác Géza plébános úr irányította, aki haláláig – 15 éven keresztül – szolgálta a litkei egyházközség híveit.

2015-ben a község lakóinak adományaiból, valamint a Váci Egyházmegye nagylelkű segítségével megújulhatott templomunk bejárati főhomlokzata és tornya, valamint a tetőszerkezet, ami új, cserépborítást kapott.

A litkei Római Katolikus Szent Kereszt Templom fennállásának 250. évfordulóját Egyházközségünk, valamint a falu lakossága 2016-ban ünnepli.